

пиранията по стотини, намирани виновни, тежките вериги, удрянията съ байонети по пжтищата, невъобразимите изтезания въ затворите, изтръгваните насила признания, бѣсилките, издигнати почти навсѣкжде, систематичното преследване на учители, явните оскърбения на уважаеми свещеници, лица мирни и челядни, малтретирането на всички по-много или по-малко просвѣтени, образовани или що-годе заможни хора въ България, защото внушителите и подбудителите на всички тия мерзости искаха да убиятъ не само тѣлото, но още и душата на българския народъ: ето по какъвъ начинъ и съ какви срѣдства турското правителство се потруди да накара българския народъ да усети плодовете отъ отварянето нова за империята ера".

Следъ всичко това българскиятъ народъ, покоренъ и търпеливъ презъ дълговременното си мъченичество, не може да носи по-нататъшната мъка; и понеже не вѣрва, че подобно негово робство е необходимо за поддържане на европейското равновесие или за напредъка на цивилизацията, той ходатайствува за едно положение, което да му позволи да живѣе не като стадо животни, но като човѣци, ползующи се съ непросрочилите се права, необходими за умствено, нравствено и социално развитие... Той моли силите, покровителки на източните християни, да употребятъ, каквито срѣдства намѣрятъ за по-добре, за да може да се здобие и той съ право да се управлява занаяпредъ самъ самичкъ. Съ други думи той проси да му се даде пълна автономия съ народно правителство, гарантирана отъ великите сили: единичко срѣдство, за да може този народъ да живѣе и да се развива постепенно... Само автономията на българския народъ при тия условия би могла да го постави въ състояние да стане чрезъ свои собствени закони и свои собствени сили единъ отъ най-деятелните и най-прилежителните фактори за напредъка на цивилизацията въ Източна Европа. Тя би била и най-здравата гаранция за единъ траенъ миръ въ по-големата частъ на Балканския Повъ.

Така бѣше изложено въ кратко истинското положение на българския народъ въ онова време, което предшестуваше освободителната война, която единствена можеше да помогне на България. При това българските делегати трѣбваше да издадатъ и една „Брошура“, въ която да дадатъ нѣкои необходими сведения за миналото, настоящето и евентуалното бъдеще на България. Тѣ бѣха извикани да напишатъ тази брошура, защото Гладстън¹⁾,

¹⁾ Ц. С. стр. 229—230.